

УДК 631.162:338.434.

Азаренкова Г. М.

*д.е.н., проф., завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та ст рахування
ДВНЗ «Університ ет банківської справи» ХННІ*

Ісаян А. М.

*к.е.н, преміальний менедж ер по робот і з клієнт ами Бізнес Банкінгу
АТ «Райффайзен Банк Аваль»*

Ісаян С. М.

магіст р ДВНЗ «Університ ет банківської справи» ХННІ

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА КРЕДИТУВАННЯ АПК

Агропромисловий комплекс (АПК) - життєво важлива галузь народного господарства, оскільки він покликаний задовольнити продовольчу безпеку країни. На сьогодні ефективним та поки що безальтернативним способом фінансового забезпечення підприємств АПК є кредитування, до того ж переважно банківське. Проте, кредитне забезпечення підприємств АПК суттєво залежить від суми коштів державного бюджету, спрямованих на підтримку процесу кредитування.

Сьогодні спільно з профільними асоціаціями та уповноваженими банками напрацьовано алгоритм державної підтримки кредитування підприємств АПК за двома основними напрямками: кредитування малих виробників, адже фокус державної аграрної політики - підтримка малого та середнього бізнесу; відшкодування кредитів на тваринництво та на купівлю земель сільськогосподарського призначення.

Яскравим прикладом реалізації Урядом підтримки кредитування підприємств АПК є запуск в лютому 2020 року державної програми «Доступні кредити 5-7-9%». Програма передбачена для розширення власного мікро- та малого бізнесу під рекордно низький відсоток - 5-7 або 9% на суму до 1,5 млн. грн. строком до 5 років, кредитне фінансування має бути спрямоване підприємцями-учасниками виключно на купівлю або модернізацію основних засобів, а також на ремонт та реконструкцію виробничих приміщень [6]. Для участі в програмі потрібно мати бізнес-план, позитивну фінансово-кредитну репутацію та платіжну дисципліну. Сам учасник інвестує 20% власних коштів від усіх витрат. На Програму виділено 2 млрд. грн. За рік це дозволить видати понад 50 тис. доступних кредитів, створити до 90 тис. нових робочих місць і залучити близько 2 млрд. грн. внутрішніх інвестицій у сферу малого бізнесу.

Вищезазначена програма передбачає три можливі ставки кредитування - 5%, 7% або 9%, які залежатимуть від розміру бізнесу (до 25 млн. грн. річної

виручки або від 25 до 50 млн. грн.) та строку його діяльності (до 12 місяців, понад 12 місяців). Додатково ставка кредитування знижуватиметься на 0,5% річних за кожного найманого працівника, але не менше, ніж до 5% річних. Фактичне кредитування здійснюється державними банками-партнерами Програми - ПриватБанк, Укргазбанк, Ощадбанк, Укрексімбанк. Уряд очікує, що державна програма «Доступні кредити 5-7-9%» сприятиме розширенню діяльності мікро та малого бізнесу, їхньому виходу з "тіньового" сектору економіки, створенню нових робочих місць, імпортозаміщенню та поверненню трудових мігрантів [6].

Також слід зазначити, що у рамках земельної реформи Уряд створить ефективний інструмент для спрощення отримання кредитів дрібними фермерами, які не мають кредитної історії. Для цього буде створений Фонд часткового гарантування кредитів. Державним бюджетом України на 2020 рік передбачено кошти в обсязі 240 млн. грн. для формування статутного капіталу Фонду. Цей Фонд дозволить покращити доступ малих та середніх суб'єктів підприємництва (до 500 гектарів) до банківських кредитів, зменшивши вартість їх залучення, а також мінімізувати ризики можливого неповернення кредитів [7].

Зрозуміло, що державна програма «Доступні кредити 5-7-9%» не може забезпечити повне задоволення попиту аграріїв на кредитування. Тому, Уряд, розуміючи даний факт, забезпечив доступність та вигідність звичайних банківських кредитів для підприємств АПК. За останні 6 місяців помітно знизилися відсоткові ставки на банківські кредити для агровиробників: від 19-21% в жовтні 2019 року - до 15-17% в лютому 2020 року.

Фінансова підтримка підприємств АПК з боку держави шляхом використання механізму здешевлення кредитів (пільгове кредитування) стала невід'ємним і важливим компонентом загальної системи фінансового забезпечення АПК.

Дослідження сучасного стану кредитування підприємств АПК на умовах часткової компенсації відсоткової ставки за кредитами з боку держави є дуже актуальним. Трансформаційні перетворення в агропромисловому комплексі, глобалізація економічних відносин вимагають формування дієвого механізму державної фінансової підтримки АПК, спроможного забезпечити сталий економічний розвиток галузі [1,2].

Відомо, що державна підтримка сільськогосподарських підприємств через механізм здешевлення позик сприяє підвищенню рівня їх забезпечення кредитними ресурсами [3].

Отже, кредитне забезпечення АПК, окрім інших факторів, суттєво залежить від суми коштів Державного бюджету, спрямованих на програму здешевлення позик АПК.

У державному бюджеті на 2020 рік зафіксована сума у 4,2 млрд. грн на підтримку галузі АПК, з яких 1, 2 млрд. грн. передбачається виділити на

програму зі здешевлення кредитів. Зокрема, програма включатиме:

- компенсація відсотків за кредитами підприємств, які мають щорічний оборот до 20 млн. грн. Цей напрям не матиме обмежень щодо цільового використання кредитів. Держава компенсуватиме до 1,5 облікової ставки НБУ, кінцева вартість кредиту не перевищуватиме 5%;

- компенсація відсотків за кредитами, залученими на розвиток тваринництва, в тому числі «нішеві» напрямки - вівчарство, козівництво, бджільництво та інші. Передбачається, що сума кредитів не має перевищувати 10-15 млн. грн.;

- компенсація відсотків за кредитами, залученими під купівлю земель сільськогосподарського призначення. Напрямок буде розповсюджуватися підприємства АПК різних форм господарювання. Сума компенсації відсотків не буде перевищувати 5 млн. грн. на рік [5].

Отже, бюджетна програма передбачає субсидування кредитної ставки для підприємств АПК. Ефективна ставка кредитування для аграріїв становитиме 3-5 % річних.

У розвитку вітчизняної системи кредитування підприємств АПК важливу роль має відігравати держава, яка повинна сприяти зближенню економічних інтересів кредитора і аграрного позичальника шляхом регулювання та послаблення негативного впливу факторів, які визначають розвиток кредитних відносин.

Список використаних джерел:

1. Минкіна Г.О. Механізм державної підтримки підприємств АПК через удосконалення системи кредитування / Г.О.Минкіна // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України: Збірник наукових праць; ред.. Д.О. Мельничук. – НУБПУ, 2009. – Вип.142. – Ч.2. – 260 с.

2. Бондаренко Н.В. Стан пільгового кредитування поточної діяльності сільськогосподарських підприємств / Н.В. Бондаренко // Фінансово-кредитна політика. – 2018. - №1. С. 216-222.

3. Калашнікова Т.В. Стан і тенденції розвитку аграрної галузі України/ Т.В. Калашнікова // Фінанси України. – 2018. - №10. – С. 29-37.

4. Державна підтримка аграріїв: напрямки програми кредитування. — 2020 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/golovna/derzhavna-pidtrimka-agrariyiv-napryamki-programi-kredituvannya.html>.

5. Доступні кредити 5-7-9%.— 2020 [Електронний ресурс]. — Режим доступу:<http://5-7-9.gov.ua/>

6. Уряд спростить доступ аграріїв до кредитів.— 2020 [Електронний ресурс]. — Режим доступу:<http://www.visnuk.com.ua/news/100016283-uryud-sprostit-dostup-agrariyiv-do-kreditiv9>.